

Probleme ale procesului electoral înainte de startul oficial al campaniei: semnături colectate cu abateri, promovare politică înainte de termen și utilizarea resurselor administrative

MISIUNEA DE OBSERVARE

ALEGERI PREZIDENȚIALE ȘI
REFERENDUM REPUBLICAN CONSTITUȚIONAL
20 OCTOMBRIE 2024

Abaterile constatate în procesul de colectare a semnăturilor,

utilizarea abuzivă a resurselor administrative, începerea campaniei electorale înainte de termen sau activități cu potențial de corupere a alegătorilor reprezintă vulnerabilități ale sistemului electoral din Republica Moldova. Aceste practici nu doar că distorsionează competiția electorală, însă pot submina încrederea publicului în corectitudinea procesului democratic. Monitorizarea strictă și sancționarea promptă a abaterilor sunt necesare pentru a asigura un scrutin liber și corect.

Asociația Promo-LEX a prezentat, la sfârșitul săptămânii trecute, [Raportul nr. 2](#) al Misiunii de observare a alegerilor prezidențiale și a referendumului constituțional, care face o radiografie a tabloului electoral din Republica Moldova, din perioada 20 august – 17 septembrie. În acest interval de timp, observatorii Promo-LEX au raportat peste 475 de activități ale grupurilor de inițiativă (GI) pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidaților și a scos la lumină multiple nereguli și abuzuri, care ridică semne de întrebare asupra transparenței și corectitudinii procesului electoral.

Colectarea semnăturilor – un proces cu abateri

Colectarea semnăturilor este o etapă importantă pentru candidați. Codul electoral permite colectarea semnăturilor doar de către membrii grupurilor de inițiativă (colectorii) ai candidaților la funcția de președinte al Republicii Moldova. Colectorii primesc legitimații și trebuie să confirme personal autenticitatea semnăturilor. Cu toate acestea, Raportul nr. 2 al Misiunii de observare a menționat unele nereguli în activitatea unor grupuri de inițiativă.

Observatorii Promo-LEX au constatat situații când persoane neautorizate au colectat semnături (cel puțin patru cazuri), inclusiv contra unei plăți de 50 lei per semnătură. De asemenea, în unele cazuri liderii organizațiilor teritoriale ale unui partid au fost observați colectând semnături pentru un candidat independent/ulterior înaintat din partea altui

partid.

Promo-LEX a mai constatat că și unii preoți s-au implicat ilegal în colectarea semnăturilor. Legea interzice implicarea cultelor religioase în activitatea politică. Influența religioasă poate afecta grav procesul electoral și libertatea de alegere a cetățenilor, iar această mențiune a făcut-o și [Curtea Constituțională](#) în 2016.

Astfel de practici indică asupra faptului că procedurile de colectare a semnăturilor nu sunt pe deplin respectate, iar integritatea acestei etape poate pune sub semnul întrebării însuși legitimitatea candidaților care aspiră la funcția de Președinte.

Abuzul de resurse administrative

Un fenomen grav observat a fost abuzul de resurse administrative în scopuri electorale. Primari și directori de instituții publice s-au implicat direct în activități politice, încălcând normele etice și legale. În raionul Orhei, fonduri publice au fost folosite pentru achiziționarea de ghiozdane promovate ca donații din partea BP Victorie, condus de Ilan Șor.

În alte cazuri, directori de școli au fost obligați să strângă semnături pentru candidați, iar funcționari publici au colectat semnături în timpul programului de lucru, folosind resursele instituțiilor. Aceste cazuri de utilizare abuzivă a resurselor administrative subminează principiile de imparțialitate și echitate electorală, generând avantaje nejustificate pentru anumite formațiuni politice.

Conform observatorilor Promo-LEX, cel puțin 21 de autorități publice locale au aprobat declarații de susținere a referendumului din 20 octombrie 2024 și a integrării europene a Republicii Moldova. Primarilor le-a revenit sarcina de a promova acest mesaj în comunități.

Unii politicieni și-au exprimat îngrijorarea, susținând că primarii ar fi fost presați de Cancelaria de Stat să includă subiectul referendumului pe agenda locală, acuzații negate de instituție. Amintim că, potrivit standardelor internaționale în materie de referendum, autoritățile pot exprima opinii vis-a-vis de subiectele expuse la referendum, dar trebuie să evite abuzul de resurse publice în favoarea vreo unei opțiuni.

Activități de promovare politică și publicitate preelectorală înainte de termen

Un alt aspect îngrijorător constatat de Misiunea de observare este implicarea unor actori politici, subiecți interesați și competitori electorali în activități de promovare cu tentă electorală, în contextul referendumului constituțional din 20 octombrie 2024, înainte de începerea oficială a campaniei.

Din 143 activități de acest fel, în 57% din cazuri a fost observată implicarea BP Victorie, constituit în Federația Rusă, și din care fac parte patru partide înregistrate în Republica Moldova (Partidul Renaștere, ȘANSA, Forța de Alternativă și Salvare a Moldovei și Partidul Victorie), afiliate lui Ilan Șor și Partidului Politic Șor, declarat neconstituțional.

MO Promo-LEX a mai raportat alte 62 cazuri în care a fost observată distribuirea publicității preelectorale (pliante cu mesaje anti-UE și pro-Eurasia) de către BP Victorie, care nu conțineau informații complete privind datele tipografice, fiind astfel eludate regulile de transparență a finanțării politice.

Atragem atenția că BP Victorie nu posedă în sine un statut juridic și nici nu a fost înregistrat în calitate de participant la referendum de către Comisia Electorală Centrală. Doar un singur partid din acest bloc (Partidul Renaștere) este înregistrat oficial de CEC în calitate de participant la referendum, dar chiar și așa, observăm că

majoritatea activităților sunt promovate sub marca blocului politic Victorie.

Raportul Misiunii de observare mai evidențiază și multiple cazuri de utilizare a publicității online, inclusiv prin Google Ads dar și prin rețele de socializare, de către actori non-electoralii, precum Veaceslav Platon, care promovează mesaje anti-guvernare. Astfel de activități reprezintă o altă formă de implicare indirectă, din surse terțe în campania electorală, cu efect asupra transparenței finanțării politice.

Activitățile descrise mai sus nu se încadrează în cadrul legal al Republicii Moldova. Totodată, ridică mari semne de întrebare faptul cum, și dacă cheltuielile efectuate de BP Victorie pentru diverse evenimente, întruniri sau materiale promoționale vor fi raportate. Astfel de derapaje evidențiază slăbiciunile cadrului legal, care permite actorilor politici să își promoveze interesele fără a respecta regulile de transparență.

Tentația de corupere, nelipsită și la aceste scrutine

Articolul 181¹ din Codul Penal sancționează coruperea alegătorilor prin oferirea de bani, bunuri sau servicii pentru influențarea votului. Persoanele fizice riscă amenzi între 37.500 și 57.500 de lei sau închisoare de până la 5 ani, iar persoanele juridice pot fi sancționate cu până la 400.000 de lei și pierderea dreptului de a desfășura anumite activități.

Totodată, ținem să reamintim că, Parlamentul a introdus recent sancțiuni dure și pentru coruperea electorală pasivă, iar cetățenii care pretind, acceptă sau primesc bani, bunuri sau alte servicii pot fi amendați cu sume cuprinse între 25.000 și 37.500 lei.

În perioada monitorizată, BP Victorie, condus de Ilan Șor, a oferit ghiozdane, rechizite și alte bunuri elevilor din mai multe localități, fapt ce ar putea fi considerat coruperea alegătorilor. De asemenea, s-au raportat cazuri în care

cetățenilor li s-au promis bani în schimbul semnăturilor pentru susținerea unor candidați.

Materialul a fost realizat în baza Raportului nr. 2 al Misiunii de observare a alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie. Pentru mai multe detalii despre constatările incluse în acest material, consultați [aici](#) Raportul nr. 2 al Misiunii de observare.

Pentru informații suplimentare:

Dumitrița Ciuvaga

Comunicatoare

Asociația Promo-LEX

Tel: +373 68 800 827